



Utsänt till: L Wittung, B Holmberg, B Ljungblom,
M Lundin, F Nicholson, J Mårtensson, C-O Pet-
tersson, samt för kännedom till: C Karlsson, B
Pekkari

Protokoll

fört vid sammanträde den **22 september 2004** hos Svetskommissionen i Stockholm.

Närvarande:

Lennart Wittung, Esab AB (ordf)
Mathias Lundin, Svetskommissionen (sekr)
Björn Holmberg, Avesta Polarit AB
Bernt Ljungblom, Esab Sverige AB
Claes-Ove Pettersson, Sandvik Steel AB
Frederick Nicholson, Elga AB

Frånvarande:

Jan Mårtensson, Arbetsmiljöverket
Daniel Stemne, SSAB

1. Mötets öppnande och godkännande av dagordning

Ordföranden Lennart Wittung öppnade mötet och hälsade alla välkomna. Dagordningen godkändes.

2. Föregående mötes protokoll (2088/04 från 2004-04-27)

Björn rapporterade att Rolf Sandström är anlitad att påverka slagseghetsnivåerna i den harmoniserade produktstandarden för tryckkärl EN 13455. Han är utsedd till svensk delegat i en adhoc grupp under CEN/TC 54 för detta.

3. Lägesrapport avseende CEN/TC121/SC 3. Doc. N 695, 702, 703

Ordförande rapporterade om möte med SC 3 i den 6-7 maj 2004 i Berlin.

Uppföljning av resolutioner

Revisionsförslag för EN 499 diskuterades. Under genomgången upptäcktes att förändringarna påverkade A-sidan i motsvarande "cohabitation" (ISO 2560) till 100%. Diskussionen gled därmed över på om man inte kunde implementera cohabitation som EN. Man beslutade att stoppa revisionen av EN 499 och alla blev uppmanade att titta närmare på om man nationellt kunde acceptera en EN ISO 2560 (inkluderande B-sidan, "Pacific Rim"). Detta kommer att bli en stor punkt under Milanomötet (nästa). Det finns idag 14 cohabitation. Samtidigt lovade Rickes att skicka ut en lista över plus och minus för att göra detta. Detta diskuteras vidare under punkten 5 nedan.

ISO 14344 ("Anskaffning") diskuterades och UAP ("fast track procedure", omröstning för att ta den som EN ISO) beslutades.

Revisionen av EN 439 diskuterades. Den revideras under Vienna Agreement under ledning av ISO. Det är alltså ISO 14175, identisk med EN 439, som revideras. Svensk representant i adhoc-gruppen för detta under ISO/TC 44/SC 3 är Gunnar Lindén, AirLiquide.

"Rounding off procedure" diskuterades. En överenskommen text läggs till i samtliga tillsatsmaterialstandarder.

EN ISO 14172 indelning nickel diskuterades. Den blev publicerad 2003-12. Man har upptäckt ett feltryck i denna som korrigeras genom resolution C1/2004. Korrigendum kommer att gå ut.

"Systematic review" för EN 12070, 12071, 12072, 12073 och 12534 är genomförda och resultaten tyder i och för sig på bekräftande av standarderna. Beslut om detta, för varje enskild standard, tas på kommande möte med SC 3. Se vidare punkt 5 nedan.

Claes-Ove tog upp att kopparinnehållet i EN 12072 är satt så lågt som 0,3. Det är satt till 0,75 i EN 1600 (belagda elektroder). Man konstaterade att "final draft" (2000-04-28) för EN 12072 hade 0,75 och att det ändrats efter det. Det beslutades att de svenska representanterna tar upp detta på CEN/TC 121/SC 3s möte i Milano. Revisionen av denna eller ISO 17634.

Nya projekt diskuterades. Indelning för kryphållfasta stål vid pulverbågssvetsning respektive gasmetallbågsvetsning. Detta sker under VA under ledning av ISO. EN 12070 behandlar bågsvetsning och säger inget om svetsgodset. Denna delas därför i två olika standarder. I praktiken sker alltså revisionen av 12070 (eller A-sidan) i CEN/TC 121/SC 3.

Nästa möte med CEN/TC 121/SC 3 är den 7-8 oktober 2004 i Milano. Lennart och Björn medverkar. Mötet efter det blir den 9-10 maj 2005 i Berlin.

3.1. Beslut om formell slutomröstning

prEN 14640 indelning koppar klar för formell slutomröstning, kommer troligtvis under hösten.

prEN 14700 hårdpåssvetsning klar för formell slutomröstning, kommer troligtvis under hösten.

Björn påpekade att en svensk kommentar som accepterats under senaste mötet med SC 3 inte kommit in i förslaget. Ett mail skickades omgående (under mötet) till Dr Schambach eftersom denna är på väg ut på formell slutomröstning.

3.2. Resultat från slutomröstning för prEN 14532-1, -2 och -3 "Provningmetoder för tillsatsmaterial"

Man diskuterade 14532-2 där en förändring av bilaga C överenskommits.

Björn rapporterade att ändringar av bilaga C har gjorts gällande egenskaper vid högre temperaturer.

Materialgrupp	Provningstemp	R _{p0,2}	R _{p1,0}
8.1	500	128	-
8.2	500	148	-

Det har inte cirkulerats något resolution och dessa är nu godkända vid formell slutomröstning. Det konstaterades att ingen korrigerad version med avseende på ovanstående heller cirkulerats. En korrekt tabell finns dock i resolution 1/2004.

4. Lägesrapport avseende ISO/TC 44/SC 3 Doc. N 518r, 535

Nästa möte med ISO/TC 44/SC 3 är den 17-18 januari 2005 i Paris.

(Sekr.anm. man har beslutat i CEN/TC 121/SC 3 att försöka implementera cohab. som EN och ta upp frågan om revisioner av A-sidan med ISO-kommittén. Man kommer föreslå att fortsättningsvis köra två ISO-möten och ett CEN-möte per år i stället för som nu tvärt om.)

4.1. Resultat från slutomröstning för ISO/FDIS 636, 14174, 17633, 17632, 17634 och 18276

ISO/FDIS 636, 14174, 17633, 18276 är godkända. Inget röstningsresultat cirkulerat för 17632 och 17634 men dessa får anses vara godkända.

4.2. Rev av ISO 14175 (EN 439) "Skyddsgaser" inleds. ISO/TC44/SC3 Doc. N 530, 533, 541

Kort diskussion om att rörelektrod bör specificeras i standarden. T.ex. använder man inte en skyddsgas med syre för svetsning med fluxfylld rörelektrod. Se vidare ovan.

4.3. Korrigeringar till EN ISO 14172. Se N 531, 534, 540, CEN/TC 121/SC 3 Doc. N 678 samt C1/2004

Ett korrigerandum har röstats igenom för ISO 14172 med små korrigeringar av felaktigheter i förhållande till UNS-numreringen.

4.4. Mätning av hydrogen ISO/TC44/SC3 Doc. N 496 och II-A-129-03

Ett revisionsarbete pågår i IIW Commission II för att ta bort kvicksilvermetoden som referensmetod. Johan Elvander och Lennart Wittung, Esab, följer detta arbete.

5. Ställningstagande angående införandet av "cohabitation standards" som EN ISO. Underlag: ordförandens mail den 5 juli 2004 + CEN/TC 121/SC 3 Doc. N 704

Ordföranden drog bakgrunden till frågans uppkomst. Detta kom som tidigare nämnts upp under förra mötet med CEN/TC 121/SC 3.

Det finns små skillnader mellan A-sidan i t.ex. ISO 2560 och EN 499. När man inledde revisionsarbetet fann man att i stort sett samtliga de detaljer man ville förändra i EN 499 redan fanns i A-sidan i ISO 2560. Det var av denna anledning som diskussionen om antagandet av cohab. som EN uppkom.

Det konstaterades att inga av tillverkarna i gruppen hänvisar till ISO-standarder.

Det konstaterades att A-sidan i en "cohabitation standard" refererar till ISO-standarder. T.ex. refererar ISO 2560 i avsnitt 4.8A till ISO 15792-3 och inte till EN 1597-3. ISO 15792-3 bygger på EN 1597-3 men skillnader finns antagligen vilka gruppen inte är insatta i. ISO 15792-3 är inte antagen som nationell standard i de europeiska länderna. Denna måste alltså som följd publiceras en EN ISO.

Fördelar och nackdelar diskuterades med utgångspunkt från ordföranden i CEN/TC 121/SC 3 och ISO/TC 44/SC 3, Beate Rickes, uppställning nedan. Tillägg till detta gjorda av Lennart och gruppen tillförda på svenska (*kursivt*) nedan.

Pro	Contra
Implementation of cohabitation standards means for Europe not a technical change, as the A side is more or less (small improvements) identical with existing EN standards.	Implementation of cohabitation standards means a change. Every change is related to costs which should be avoided, if the rest of the world will not adopt those ISO standards as their national standards.
If Europe implements those standards as soon as possible it will support those who try to convince the rest of the world to adopt ISO standards as national standards.	The cohabitation standards give two principle options for designations. Ambiguous standards shouldn't be accepted in principle.
In case the US doesn't adopt them as national standards the rest of the world e.g. Japan, China, Canada and Australia might. Which might convince the US in the long run.	<i>Mer svårlästa standarder. En användare längre ut i leden kan få problem.</i>
In case Europe has implemented those standards and the complete rest of the world doesn't, nothing is really lost.	<i>Mer översättningsjobb krävs eftersom både A- och B-sida bör översättas</i>
<i>I det långa loppet kommer detta att påskynda en harmonisering (samgående) av de bägge systemen</i>	<i>Produktivtvis kan man ha mycket svårt att acceptera användningen av B-sidan i europa, vilket kan leda till problem när man måste skriva om produktstandarderna för t.ex. tryckkärl.</i>
<i>Om en användare idag använder två standarder blir det imorgon bara en standard</i>	<i>Färre CEN-medlemmar med som P-members i ISO/TC 44/SC 3, t.ex. Irland, Holland, Norge, Spanien etc, vilket kan leda till en knappare majoritet från CENs sida i ISO</i>
<i>Bättre med möjligheten att flytta fokus till ISO</i>	

Det beslutades att efterfråga en plan för hur revisionerna skulle gå till med röstningsförfarande etc. Detta tas upp av de svenska representanterna under CEN/TC 121/SC 3s möte i oktober.

Generellt uttryckte gruppen att man är positiv till införandet av "cohabitation standards" som EN ISO. Lite mer detaljer och klargöranden efterfrågas dock.

Ordföranden hade jämfört EN-standarderna med A-sidan i motsvarande cohab. Några iakttagelser redovisas under respektive standard nedan. I samtliga fall finns ett avsnitt om omprovning i A-sidorna men inte i motsvarande EN-standard.

- 5.1. *Revision av EN 499 eller ISO 2560 - Indelning av belagda elektroder för olegerade och finkornstål. Se CEN/TC121/SC 3 Doc. N 628, 647, 697, 698 + pkt 5 föregående protokoll*

I detta fall blir det alltså en EN ISO 2560. Ordföranden hade hittat en skillnad mellan ISO 2560 (A-sidan) och EN 499 med avseende på källsvetsprov.

- 5.2. *Revision av EN 12071 eller ISO/FDIS 17634 - Indelning av rörelektroder för varmhållfasta stål. CEN/TC 121/SC 3 N 690*

Man konstaterade att i tabell 1 i FDISs A-sida är Nb satt till $< 0,1$ medan EN-standarden i säger Nb $< 0,01$. I samma tabell finns ytterligare en nivå för hydrogeneret i A-sidan i FDISen jämfört med EN-standarden.

- 5.3. *Revision av EN 12072 eller ISO 14343 - Indelning av trådelektroder, trådar och stavar för rostfria stål. CEN/TC 121/SC 3 N 691*

A-sidan har tre nya tillsatsmaterialtyper (legeringsbeteckningar), 18LNB, 20 25 5 Cu NL samt 25 20 Mn jämfört med EN-standarden.

- 5.4. *Revision av EN 12073 eller ISO/FDIS 17633 - Indelning av rörelektroder för rostfria stål. CEN/TC 121/SC 3 N 692*

Inga särskilda skillnader har

- 5.5. *Revision av EN 12534 eller ISO/DIS 16834 - Indelning av trådelektroder, trådar och stavar för gasmetallbågsvetsning av höghållfasta stål. CEN/TC 121/SC 3 N 693. Svenskt svar (2004-10-18) på ISO/DIS 16834*

Beslutades att svara ja utan kommentarer.

6. Nya projekt för indelning av tillsatsmaterial för varmhållfasta stål CEN/TC 121/SC 3 N 689

- 6.1. *Delar av EN 12070 - prEN ISO 21952 - Indelning av trådelektroder, trådar, stavar och svetsgods för gasmetallbågsvetsning. CEN/TC 121/SC 3 N 679*

Berördes under rapporteringen ovan. Inga särskilda synpunkter från gruppen än så länge.

- 6.2. *Delar av EN 12070 - prEN ISO xxxxx – Indelning av trådelektroder, rörelektroder och elektrod-pulver-kombinationer för pulverbågsvetsning. CEN/TC 121/SC 3 N 680 och ISO/TC 44/SC 3 N 532*

Berördes under rapporteringen ovan. Inga särskilda synpunkter från gruppen än så länge.

7. Svenskt svar (2004-12-31) på prEN ISO 24034 "Trådar och stavar för smältsvetsning av titan och titanlegeringar - Indelning" ISO/TC 44/SC 3 N 538

Beslutade att rösta "abstention" (avstår) eftersom inga av gruppens deltagare har några produkter.

8. Svenskt svar (2004-12-31) på Remiss för prEN ISO 14344 "Pulver- och gasskyddade bågsvetsmetoder - Riktlinjer för anskaffning av tillsatsmaterial" (IIW)

En UAP har skickats ut för denna. Det är alltså fråga om en "snabbprocedur" för implementering av en existerande ISO-standard som EN ISO genom en teknisk omröstning och en formell slutomröstning i ett på sex månader.

Inga kom fram under mötet och gruppens medlemmar återkommer med eventuella kommentarer i sina enskilda remissvar.

9. Svenskt svar på formell slutomröstning (2004-10-05) för prEN 13479 Tillsatsmaterial för svetsning - Generell produktstandard för tillsatsmaterial och svetspulver för smältsvetsning av metalliska material

Beslutade att rösta ja utan kommentarer.

10. Uppföljning, synpunkter och konsekvenser med avseende på tillsatsmaterial för tillämpning för tryckkärl (PED) (se även WPG 7/10 & 7/12) samt byggprodukter (CPD)

Mathias berättade kort hur CE-märkning mot CPD fungerar enligt vad han erfarit hittills. Enligt Boverket krävs inte CE-märkning av byggprodukter i Sverige. Produkter kan dock CE-märkas och har då fri rörlighet som byggprodukt på europamarknaden. En förutsättning för att man skall få/kunna CE-märka en byggprodukt är att det finns en harmoniserad produktstandard kopplad till CPD. Här skiljer sig alltså CPD, som inte innehåller några tekniska krav, från t.ex. PED där man i princip kan CE-märka produkten, den tryckbärande anordningen, direkt mot direktivet.

Björn berättade att man i EWA (European Welding Association) har diskuterat att använda CE-märkningen av tillsatsmaterial för att verifiera att provning utförts och slippa engagera mer än ett kontrollorgan för typgodkännande etc. Det handlar alltså om att få marknaden att erkänna CE-märket.

Öppna frågeställningar är fortfarande vem som skall/kan agera kontrollorgan och hur och av vem de i så fall ackrediteras/anmäls. Mathias berättade att DNV antytt att man söker godkännande för varje harmoniserad byggproduktstandard som kommer ut (underförstått även EN 13479 när den kommer).

Dessutom frågar man sig hur marknaden generellt ställer sig till att erkänna en CE-märket byggprodukt som godkänd för t.ex. tryckbärande anordningar, järnvägsfordon, fartyg etc.

Mathias lovade gruppen att forska vidare angående frågeställningarna hos bl a Boverket, Swedac, SIS, DNV, etc.

11. Svetskommissionens Elektrodlista

En ny lista är under framtagande. Beräknas vid årsskiftet.

12. Medlemsfrågor

Inget. (Skr.anm. Daniel Stemne, SSAB Oxelösund, har senare begärt utträde ur gruppen)

13. Övriga frågor

Inget.

14. Nästa sammanträde

Nästa möte bestämdes till tisdagen **den 12 april 2005** kl 10.00 hos Svetskommissionen.

Vid protokollet



Mathias Lundin